

Elizabeth Gaskel
Veštica Loida

Preveo

MILAN MILETIĆ

Prvo poglavlje

Godine 1691, Loida Barkli kročila je na malo drveno pristanište, držeći se sigurnog tla, umnogome na sličan način na koji je, osam ili devet nedelja ranije, pokušavala da se smesti na palubu broda koji se ljuljao, onog koji će je odvesti iz stare u Novu Englesku. Sada je izgledalo isto tako čudno biti na čvrstom tlu, kao što je nedavno to bilo na uzburkanom moru, i danju i noću; pa i kopno je izgledalo isto tako čudno. Šume koje su se ukazivale u daljini svuda naokolo, i koje, uistinu nisu ni bile daleko od drvenih kuća koje su činile grad Boston, bile su drugačijih zelenih senki i obrisu od onih koje je Loida Barkli dobro poznavala u svom starom domu u Vorvikšajru. Srce joj je lagano podrhtavalo dok je stajala sama, čekajući kapetana tog solidnog broda pod imenom *Iskupljenje* – otmenog, prostodušnog starog moreplovca koji je bio njen jedini prijatelj na ovom nepoznatom kontinentu. Kapetan Holdernes bio je, ipak, zauzet, kako je videla, i verovatno će biti još neko vreme pre nego što bude spreman da joj se posveti; sela je na jednu od bačvi koje su ležale okolo, i svoj sivi vuneni plašt obmotala čvrsto oko sebe i, ispod kapuljače se, kako god je umela, zaklanjala od prodornog vetra koji je, nema sumnje, pra-

tio one koje je prethodno tiranisaio na pučini uz upor-
nu želju da ih i dalje muči na kopnu. Loida je veoma
strpljivo sedela, iako je bila iznurena i cvokotala od
hladnoće; jer, dan je bio hladan za mesec maj, a *Iskup-*
ljenje je – noseći zalihe potrepština i svakakva dobra za
puritanske koloniste u Novoj Engleskoj – bio najraniji
od brodova koji su plovili morima.

Kako je Loida mogla, dok je sedela na bostonskom
pristaništu u tom presudnom času svog života, da ne
misli o prošlosti i da ne pretura po glavi o budućnos-
ti? U sumornoj izmaglici nad morem, u koju se zagle-
dala očima punim bola (s vremena na vreme, protiv
volje ispunjenim suzama), pomaljala se malena seoska
crkva Barforda (ni tri milje od Vorvika – i danas je
možete ugledati), u kojoj je njen otac propovedao još
od 1661, mnogo godina pre nego što se ona rodila. I
on i njena majka počivaju u barfordskom crkvenom
dvorištu; pa i stara oniža crkva teško da bi joj se uka-
zala, a da, takođe, ne ugleda i staru parohijsku kuću,
kolibu prekrivenu austrijskim ružama i žutim jasmi-
nom, gde se rodila kao jedino dete roditelja koji su već
pregurali prvu mladost. Ugledala je ni stotinu jardi
dugu stazu od parohijskog doma do vrata kapele: sta-
zu kojom je njen otac svakodnevno koračao; jer, kape-
la je bila njegovo neprestano ishodište i svetište gde se
udubljivao u masivne tomove Otaca, i poredio njiho-
ve propise sa autoritetima Anglikanske crkve tog doba
– doba potonjih Stjuarta; jer barfordska Parohija je, u
to vreme, veličinom i dostojanstvom jedva nadilazila
kolibe koje su je okruživale: bilo je tu svega tri sobe na
svakom spratu, i samo dva sprata. U prizemlju, bile su
gostinska soba, kuhinja i zadnja, to jest radna kuhinja;
uz stepenice, soba gospodina i gospođe Barkli, zatim

ona koja je pripadala Loidi i soba za služavku. Ako bi imali gosta, Loida bi napuštala svoju odaju, i delila krevet sa starom Klemens. Ali, s tim danima je svršeno. Nikad više Loida neće videti ni oca ni majku; oni su, spokojno i mirno, zaspali u barfordskom crkvenom dvorištu, više ne brinući za svoje siroče, jer vreme njihove brižnosti i ljubavi na ovom svetu je prošlo. I Klemens je ležala tamo, takođe, u svojoj postelji od trava oivičenoj žbunovima divljih ruža, koje je Loida oblikovala nad ova tri draga groba pre nego što je zauvek napustila Englesku.

Bilo je nekih koji su je od srca zaustavljali; jedan je bio onaj koji se u svom srcu svečano zakleo pred Gospodom da će je naći, pre ili kasnije, samo ako li još bude na ovom svetu. Ali, on je bio bogati naslednik i jedini sin Milera Lusija, čija je vodenica stajala na Ejvonskoj strani, u travnatim livadama Barforda, i njegov mu je otac namenio mnogo više od sirote kćerke Parsona Barklija (eto kako su malo cenili sveštenike u to vreme!); a silna podozrivost oko sinovljeve odanosti Loida Barkli učinila je da njegovi roditelji zaključe da je mnogo pametnije da sirotom detetu ne pruže krov nad glavom, premda niko od parohijana, čak i da je želeo, nije imao mogućnosti da je ovako zbrine.

I tako je Loida gutala suze kad je došlo vreme za plakanje, i vladala se kako ju je majka podučila:

„Loida, tvoj je otac umro od ove užasne groznice, a umirem i ja. Eto, iako su mi bolovi lakši u ovih nekoliko sati, neka je hvaljen Gospod, okrutnici Komonvelta napustili su te baš bezdušno. Jedini brat tvog oca ubijen je u Edžhilu!¹ A ja, takođe, imam brata, premda

¹ Edžhil, u Vorvikšajru, bio je poprište prve bitke (1642) u Engleskom građanskom ratu.

me nikad nisi čula da pričam o njemu, jer bio je šizmatik; a tvoj otac i on su se posvađali, pa je on otišao u tu novu zemlju s one strane mora, a da nam nije rekao ni zbogom. Ali, Ralf je bio drag mladić dok nije prihvatio ova nova učenja, i on bi te u ime starih dana primio, i zavoleo kao sopstveno dete i smestio među svojom decom. Krv nije voda. Piši mu čim ja odem – jer, Loida, ja odlazim, i molim Gospoda da mi dopusti da se što pre ponovo pridružim svome mužu.“ Takva je bila sebičnost bračne ljubavi; premalo je mislila o Loidinoj bedi koliko se radovala skorom sastanku s mrtvim mužem! „Piši svom ujaku, Ralfu Hiksonu, u Salem, u Novoj Engleskoj (napiši na bilo čemu), i reci da ga ja, Henrijeta Barkli, molim, u ime svih njemu dragih na nebu i na zemlji – u ime njegovog spasenja, isto kao i u ime starog doma u Lester Bridžu – radi oca i majke koji su nam podarili život, i zbog šestoro dece koja leže pokopana između mene i njega – da te primi u svoj dom kao da si njegovo meso i krv, jer uistinu i jesi. On ima ženu i decu, i od tebe, moja Loida, ljubavi moja, dete moje, niko u njegovoj porodici zazirati neće. O, Loida, da li to ti umireš uz mene! Pomisao na tebe čini smrt bolnom!“ Loida je tešila svoju majku više nego sebe, siroto dete, obećavši da će se pokoriti njenim samrtnim željama da piše ujaku, i rekavši da se neće odreći njegove ljubaznosti.

„Obećaj mi“ – žena na samrti disala je sve teže i teže – „da ćeš poći odmah. Novac će doći od našeg imetka – pismo koje je tvoj otac napisao kapetanu Holdernesu, svom starom školskom drugu – znaš sve što bih inače rekla – moja Loida, Bog te blagoslovio!“

Svečano se Loida zavetovala; i do kraja je održala reč. Sve je bilo više nego lako, jer ju je Hju Lusi sreo, i

govorio joj, u veličanstvenom izlivu ljubavi, o strasnoj odanosti, o svojim žestokim borbama s ocem, o svojoj sadašnjoj nemoći, o svojim nadama i rešenošću za buduće dane. I, uz sve ovo, nastade nesvakidašnja prisila i izlivi nekontrolisanog besa, tako da Loida shvati da njen ostanak u Barfordu više ne sme da bude uzrok užasne svađe između oca i sina, i da njen odlazak može da olakša stvari, pa ili da bogati stari mlinar možda popusti, ili – a svim srcem je zebila i da pomisli na drugu mogućnost – da Hjuova ljubav možda presahne, i da dragi dečak iz njenog detinjstva uspe da je zaboravi. Ako je ne zaboravi – ako se Hju bude držao ma i desetine onoga što je govorio – Bog će mu možda dozvoliti da ispuni svoju rešenost da je pronađe pre nego što se godine namnože. Sve beše u rukama Božjim; i to beše najbolje, pomisli Loida Barkli.

Iz tog zanosa sećanja probudi je kapetan Holdernes, koji je – svršivši sve što je bilo neophodno iz onoga što mu je naložio i i u šta ga je uputio njegov prijatelj – sada došao do nje, i hvaleći je za izvanredno strpljenje, rekao joj da će je sada povesti do Udovice Smit, pristojne kuće, gde su on i mnogi moreplovci na glasu svikli da se smeste tokom boravka na obalama Nove Engleske. Udovica Smit, reče on, imala je za sebe i svoje kćerke gostinsku sobu u kojoj Loida može da se smesti dok se on, kao što joj je već rekao, poslom bude zadržao u Bostonu dan ili dva, pre nego što je otprati do njenog ujaka u Salem. Sve je ovo do izvesne mere bilo utanačeno na palubi; ipak, kapetan Holdernes, nemajući o čemu drugom da priča, ponavljao je sve ovo dok je koračao naporedo sa Loidom. Bio je to njegov način iskazivanja naklonosti prema njenim osećanjima koja joj potištene oči napuniše suzama dok je napušta-

la pristanište osluškujući njegov glas. U sebi je mislio: „Sirotica! sirotica! ova zemlja joj je tuđa, i ovaj je narod sav uvrnut, i računam, ima da se oseća utučeno. Pokušaću da je razvedrim“. I tako se on raspričao o stvarima u vezi sa životom pred njom, dok nisu dospeli do Udovice Smit; i verovatno je Loida bila ushićenija ovakvim razgovorom i novim idejama koje joj je izneo, nego što bi bila najnežnijim ženskim saosećanjem.

„Čudna su bratija ovi stanovnici Nove Engleske“, reče kapetan Holdernes. „Kao retko ko, posvećeni su molitvi; svaki čas su na kolenima. Ljudi nisu toliko uposljeni u novim zemljama, jer bi se inače molili poput mene, uz jedno 'Jo-hoj!' na početku i na kraju svake moje molitve i konopca koji mi, prljeći kao vatra, prolazi kroz šake. Onaj kormilar beše nas pozivao da se zahvalimo za dobro putovanje i za sreću kojom smo izmakli gusarima; ali rekoh, uvek se zahvaljujem kad se dočepam kopna, pošto svoj brod dovedem u luku. Francuski kolonisti, takođe, spremaju osvetu za ekspediciju protiv Kanade, a narod je ovde razjaren poput pagana – u najmanju ruku kao što pobožan svet može da bude – zbog gubitka svojih povlastica.¹ O svemu što je novo, kormilar me obavestio, jer je, budući da sve što on želi jeste da budemo zahvalni umesto da dolivamo ulje na vatru, i on bio snužden zbog stanja u zemlji. Ali, eto nas kod Udovice Smit! Dakle, razvedri se i pokaži svetu fino nasmešeno vorvikšajersko devojče!“

Svako bi se nasmešio kad bi ga dočekala Udovica Smit. Bila je to dražesna, brižna žena, gizdavo odevena, po dvadeset godina staroj modi klase kojoj je pripadala u Engleskoj. Ali, na neki način, njeno prijatno

¹ Engleska je povukla Državnu povelju Masačusetsu 1685, kao odgovor na prkošenje Nove Engleske politici kraljevstva.

lice uterivalo je njenu odeću u laž; smeđe ili svečane boje, ljudi su njenu odeću pamtili kao sjajnu i vedru, jer bio je to deo same Udovice Smit.

Ona poljubi Loidu u oba obraza, pre nego što je sasvim shvatila ko je nepoznata devojka, jer bila je neznanka i izgledala jadno i napušteno; a onda je na mig kapetana Holdernesa poljubi ponovo. I zatim, držeći je pod ruku, uvede Loidu u svoju nedoteranu, postojanu brvnaru kroz vrata iznad kojih je bila okačena velika grana nekakvog drveta kao znak dobrodošlice ljudima i konjima. Ipak, Udovica Smit nije primala svakoga. Prema nekima je bila hladna i suzdržana kako je već potreba nalagala, gluva na sva moguća raspitivanja: gde bi se još moglo pronaći prenoćište? Na ovakvo pitanje imala je spreman odgovor, i uz to bi potprášila nezvanog gosta. Udovica Smit se u ovim stvarima upravljala instinktom: jednim pogledom na čovekovo lice znala bi hoće li ili neće da ga primi kao stanara pod istim krovom sa svojim kćerkama; a brzina kojom je rešavala ove stvari dala joj je držanje one vrste koju niko nije želeo da osporava, naročito jer je imala odane susede, uvek na dohvat da joj se nađu u slučaju da njena poznata odbojnost u prvom naletu, i njen glas i njeno držanje u drugom, ne bi bili dovoljni da čoveka oteraju s praga. Udovica Smit birala je svoje mušterije pretežno po njihovoj prirodi; ni pet para nije davala na njihove očigledne belosvetske ceremonije. Oni koji bi odsedali u njenoj kući uvek su iznova dolazili, jer ona je bila vešta da ugodí svakome pod svojim krovom. Njene kćerke, Prudens i Hester, imale su nešto od majčinog dara, ali ne u toj meri savršen. One su se pomalo kolebale oko strančevog izgleda, umesto da od prve budu načisto dopada li im se ili ne; procenjivale su šta govori nje-

gova odeća, kvalitet i kroj, ukazuje li nešto o njegovom položaju u društvu; bile su uzdržanije; ustručavale se više od svoje majke; nisu imale njenu odlučnost, njenu slatku moć. Hleb im nije bio tako mekan; ponekad bi im se mileram stvrdnuo umesto da se pretvori u puter, njihova šunka nije uvek bila „kao šunka iz starog kraja“, kako bi njihova majka uvek govorila – ipak, bile su to dobre, pristojne, ljubazne devojke koje ustadoše i dočekaše Loidu srdačnim stiskom ruke, dok ju je njihova majka, zagrlivši strankinju oko struka, uvodila u privatnu odaju koju je nazivala salonom. Ova soba izgledala je čudno u očima engleske devojke. Grede od kojih je kuća bila izgrađena izbijale su tu i tamo ispod žbuke, iako su po zidovima i gredama bile okačene kože mnogih čudnovatih životinja – kože koje su udovici poklonili brojni trgovci koje je poznavala, kao što su joj njeni gosti s brodova donosili drugačiju vrstu darova – školjke, niske bisera od školjki, jaja morskih ptica i poklone iz stare domovine. Soba je više ličila na mali prirodnjački muzej tog vremena nego na salon; a imao je i čudan, poseban, ali ne neprijatan miris, do neke mere neutralisan dimom iz ogromnog trupca od borovine, koji je tinjao iz ognjišta.

U trenu kad im majka reče da je kapetan Holdernes u predvorju, devojke počеше da odlažu svoje preslice i štrikaće igle, pripremajući se za ručak posebne vrste; a kakve vrste, Loida bi, sedeći tamo i nesvesno posmatrajući, teško mogla da kaže. Najpre, testo za kolače bilo je pripremljeno da naraste; tad se iz kredenca u ćošku pojavila – poklon iz Engleske – neverovatno velika boca likera po imenu *Zlatna vodica*, zatim, mlin za mlevenje čokolade – retkost, u to vreme svuda neobične vrednosti; potom veliki sir iz Čišajera.

Tri srneća odreska bila su spremna za pečenje; masna ohlađena svinjetina isečena i prelivena melasom; velika pita, nešto poput nadevene pite, ali o kojoj su kćerke s ponosom govorile kao o „svaštari“; sveža i usoljena riba; ostrige spremljene na razne načine. Loida se pitala gde je kraj jelima za gostoljubivo primljenu neznanu iz stare domovine. Sve je postavljeno duž stola, topla jela su se pušila; ali sve se umlačilo, da ne kažemo ohladilo, pre nego što je Elder Houkins (stari sused od velikog ugleda i položaja, koga je Udovica Smit pozvala da čuje vesti) završio svoju molitvu, kojom je zahvaljivao za prošlost, i molio se za budućnost, živote svakog od prisutnih, prilagođavajući molitvu za svakog ponaosob, koliko je mogao po izgledu svakog od njih. I ta molitva možda se ne bi okončala tako brzo kao što jeste, da nije bilo nekakvog razdražujućeg bubnjanja noža položenog na sto, kojim kapetan Holdernes proprati drugu polovinu njegovog govora.

Kad su najzad seli, bili su isuviše gladni da bi naširoko pričali; ipak, kako im se apetit smanjivao, među njima je rasla radoznalost, a bilo je toliko toga da se kaže i čuje na obe strane. Uz svu englesku pronicljivost, Loida je, naravno, bila dobro obaveštena; ipak, s prirodnom pažnjom je slušala o svemu što se govorilo o novoj zemlji i novim ljudima među koje se doselila. Njen otac bio je pristalica Džejmsa I, kako su pristalice Stjuarta u to doba počeli da nazivaju. Njegov otac je, opet, bio sledbenik nadbiskupa Loda; tako da je Loida dotada malo toga čula i videla od navika puritanaca.¹ Elder Houkins bio je strožiji od najstrožih, i njegovo

¹ Vilijam Lod (1573–1645), nadbiskup od Kenterberija tokom vladavine Čarlsa I, izuzetno se protivio kalvinizmu i drugim oblicima odstupanja od protestanskog učenja.

prisustvo je, očigledno, držalo dve udovičine kćerke u ogromnom strahopoštovanju. Ali, udovica je bila povlašćena osoba; njena poznata velikodušnost (čije su posledice iskusili mnogi) dopuštala joj je slobodu da govori, što je pod pretnjom za bezbožničko ponašanje prećutno uskraćivano mnogima, ako bi prešli izvesne uobičajene granice. Ali, kapetan Holdernes i njegov drugar slobodno su razmenjivali misli, ne obazirući se na bilo čije prisustvo. I tako, stigavši u Novu Englesku, Loida je bila, kako se već zbilo, polako prepuštena puritanskim osobenostima; pa i to je bilo dovoljno da se oseća veoma usamljeno i otuđeno.

Prva stvar u razgovoru bilo je sadašnje stanje u koloniji – što je Loida uskoro otkrila, iako od početka uopšte nije bila zbunjena čestom upotrebom imena predela koje je ona prirodno povezivala sa starom domovinom. Udovica Smit je govorila: „U grofoviji Eseks, ljudi su upućeni na četiri stražara, ili odred uvek spremnih ljudi – po šest ljudi u svakom odredu – da paze na divlje Indijance koji uvek tumaraju šumama kao zveri! Uverena sam, imam takav strah još od prve žetve kad sam se doselila u Novu Englesku, evo gotovo dvadeset godina posle Lotropovog slučaja¹, i dalje sanjam namazane Indijance, obrijanih glava s ratničkim prugama, kako vrebaju iza drveća, približavajući se sve bliže i bliže svojim bešumnim koracima.“

„Da“, upade jedna od njenih kćerki; „i, sećaš li se, majko, kako nam je Hana Benson pričala da je njen muž posekao sve drveće ispred svoje kuće u Dirbruku, kako niko ne bi mogao da se približi u potaji; i kako je jedne večeri u sumrak, sedeći u krevetu – kad je cela

¹ Tomas Lotrop upao je u zasedu i bio ubijen od strane američkih domorodaca, 1675.

O autoru i delu

Jedan od omiljenih autora viktorijanske ere, Elizabet Gaskel, prijateljica Čarlsa Dikensa, u svojim kratkim pričama razmatrala je najrazličitije teme, uveliko se udaljavajući od života na selu i provinciji koji je obrađivala su svojim romanima, a u *Veštici Loidi* bavi se psihološkim i društvenim pitanjima, tipičnim za Salem iz druge polovine 17. veka i Englesku 19. veka. Istražujući religijske teme, položaj žena u društvu, ludilo i histeriju, Elizabet Gaskel uveliko se oslanja na stvarne izveštaje o slučaju s vešticama u Salemu, zalazeći duboko u srž zastrašujuće pojave ozloglašanih suđenja vešticama. Gaskel je, s druge strane, materijal crpla iz knjige Čarlsa Apama, *Predavanja o čaranju kao istorija ludila u Salemu godine 1692*, koju je autor sastavio bezmalo vek i po posle događaja o kojima piše. Ova knjiga opisuje suđenja vešticama, kao i događaje koji su ih pratili. Gaskel je i inače pokazivala zanimanje za masovnu paniku i histeriju, a materijal za ovo svoje zanimanje po svemu sudeći pronašla je u knjigi Čarlsa Makeja, *Uspomene na neoobičajno rašireno ludilo i histeriju*, iz 1852. godine, ni deset godine pre nego što će napisati *Vešticu Loidu*. Ta knjiga između ostalog donosi i opis veštičije manije. Zanimanje za čaranje i veštice, jasna stvar, bilo je veoma rasprostranjeno, pa je čak i Čarls Dikens objavljivao priloge na ovu temu u svom časopisu *Svakodnevne reči*.

Međutim, Gaskel dočarava predstavu o ženstvenosti slikajući Loidu, svoju bezazlenu junakinju, kao primer ženskog trpljenja, a čaranje ili optužba za veštičarenje prikazuje kao način da žene ispolje sopstveno nezadovoljstvo položajem u društvu. To bi mogla da bude jedna od glavnih tema ovog ostvarenja. Poznato je, opet, da je Gaskel, u mladosti, bila mnogo više opčinjena glasinama koje su išle uz venčanja nego religijskim i društvenim običajima. Osim toga, jedna od tema mogla bi da bude moralna odgovornost, shodno njenom unitarijanskom vaspitanju. Tokom 19. veka, unitarijanci nisu verovali u trojstvo, smatrajući da je Isus bio čovek, ne Bog, pa su shodno tome verovali u opšte spasenje, nasuprot mogućnosti izbora kod Žana Kalvina. Tako bi jedna od tema u *Veštici Loidi* mogla da bude i saosećanje i ophođenje prema bližnjem.

Neprohodne šume, divlje zveri i Indijanci, za koje se smatra da su Satanine divlje kandže, sve je to neizvesnost netaknute divljine usred koje se nalazi gradić Salem, poprište čuvenog progona veštica iz 1692. godine, kad je pogubljeno 14 žena i 6 muškaraca pod optužbom čaranja. Tokom vrelog leta te godine, gotovo 200 ljudi optuženo je za čaranje i zatvoreno. Premda je Suđenje vešticama u Salemu bilo jedno od malobrojnih u Americi – u to vreme mnogo rašireniji progon takozvanih veštica bilo je tipično za Evropu (posebno za Nemačku, Švajcarsku i Holandiju), tim pre odjeknulo je kao senzacija. Dok je u Evropi optuženo preko 100.000 ljudi, a pogubljeno između 40 i 60 hiljada, u Američkim kolonijama, između 1647. i 1691. bilo je svega 20 pogubljenja mimo čuvenog procesa u Salemu.

U Salemu je suđenje vešticama bilo posledica neobjašnjivog i neshvatljivog ponašanja dve mlade devojke, koje su spalili strašni grčevi i nepoznata vrsta napada od kojih su navodno izgubile čulo vida, govora i sluha. Posle medicinskog pregleda, saopšteno je da su devojke bile žrtve čaranja.

Jasno je da ni ime junakinje nije slučajno izabrano. Prema *Novom zavetu*, Loida (grčki, Λωϊς) je bila Timotijeva baka. Pominje se samo jednom u *Drugoj poslanici Timoteju* (1:5–6), gde se kaže: „Opominjući se nelicemjerne u tebi vjere, koja se useli najprije u babu tvoju Loidu i u mater tvoju Evnikiju; a uvjeren sam da je i u tebi; zaradi kojega uzroka napominjem ti da pogrijevaš dar Božij koji je u tebi kako sam metnuo ruke svoje na tebe.“ Smatra se da je Loida primer za hrišćanske bake i da su njen primer, njena učenja i njena vera uveliko bila oslonac Timoteju.

Izvesno je da Gaskel u ovoj knjizi istražuje raznolike teme, pri čemu nailazimo na odbleske straha od sektaških verskih grupa, značaj pružanja utehe svima bez izuzetka, kao i posledice verskog ludila. A opet, ne bismo smeli da se zaustavimo na ovome, jer ovo štivo puno je simbolike i čitaocu dopušta da sam za sebe istražuje.

M. M.

Sadržaj

Prvo poglavlje	7
Drugo poglavlje	32
Treće poglavlje	67
Milan Miletić: <i>O autoru i delu</i>	121